

összeadják. Összeadni annyit tesz, mint az egységet annyiszor venni összeadandóul, mint ahányszor azt Gömbös Gyula mutatja.

A lajstromos szavazás csak annyiban különbözik a közönséges matematikától, hogy amíg a matematikában először van a feladat és azután az eredmény, addig a lajstromos szavazásnál már előre kész az eredmény és csak hozzá kell alakítani a kidolgozást.

Összegezve az elmondottakat, mindig arra kell törekednünk, hogy egységes nevezőre hozzuk a válaszlatokat. Ehhez

szükséges a legkisebb közös többszörös. Ilyen maga az Egységes Párt is, mert legkisebb közös többszörösnek azt a legkisebb számot nevezzük, melyben bármilyen irányú politikai meggyőződés hiánytalanul foglalhatik.

Végezetül pedig már csak azért is szimpatikus a lajstromos szavazás, mert megszünteti a politikai párbajokat. Tudvalevő dolog, hogy az így megválasztott képviselők egységes irányuak, tehát párhuzamosak egymással. Ezek pedig csak a végtelenben metszik egymást.

Lisztius

Néma sir a temetőszélen...

„A Legszeretettebb Atyának — a Legszeretettebb Anyának”

Emlékszem, gyermekkoromban sokszor bolyongtam arra. A temetőszélen dudva és gaz között betlizgettem a töredezett márvány elmosódott írását: »A Legszeretettebb Atyának, — a Legszeretettebb Anyának...« Elmerengve gyakran ültem itt a fűben, Petőfi szüleinek elhagyott sírján. Azután fölkerestem a »Feleségek felesége« horpadt hantját és megsimogattam a szegény Zoltánka esőverte fejét is. Azóta sok év ment el és a körgyereket kiásta sírjuktól azokat, akik Petőfi szívének legbensőbb rejtekében laktak egykor. A temető szélen áll most

mekkorunk ráncosarcú barátja, a költő szüleinek régi síremléke. Már alig lehet elolvasni rajta a fölírást: *A Legszeretettebb Atyának, a Legszeretettebb Anyának.* A repkény és a lone eltemeti az írást. És rákuszik a hatalmas bronzkoronára is, melynek ez a megkapó fölírása: *A jó öreg kocsmárosnak — A Vendéglősök Országos Szövetsége. 1913 március 15.* A koszoru minden levelén egy-egy város neve: Szeged, Kecskemét, Győr, Temesvár, Szombathely, Brassó, Arad, Szatmár... Sok közülük fájó seb immár. Petőfi lelkének szava tiltott szó

a büszke kőpiramis, melynek ormán az ős Turul örökdió hóbán-fagyban a Petőfi-család síri alma fölött.

... Ezen a szelíd tavaszi délutánon egyedül járunk a temetőben. Bárányfelbők fodrosodnak az égen és egy madárka bolond, mámoros dalba kezd a fán. Mintha a holtaknak nótázna. Mintha a Petőfi-család örök álmát édesítendő kikelőtli dallal.

A kőgúlán elolvassuk a fölírást: *Petőfi-család.* És alább a többi: *Petrovics István. 1791—1849. Petrovicsné Ház Mária. 1791—1849. Petőfi István.* A másik oldalon: *Petőfné Szendrey Julia. 1830—1868. Petőfi Zoltán. 1849—1871.* A kőgula belsőjében mélyen beleépítve porladozik a régi rózsaszín márványemlék, gyer-

a városokban, honnan egy-egy bronzlevél jutott egykor az ő szerettei sírjára...

Itt pihen, a nagy közös sírban »A jó öreg kocsmáros«.

Alkonyodófényben van már élte napja, S ilyenkor az ember nyugodalmat óhajt. S óra, szegényre, a szerencsétlenség Óra mostan mért legtöbb gondot és bajt. Fáradoz napestig, vasárnapja sínesen. Mindig későn fekszik, mindig idején kel;

Áldja meg az isten mind a két kezével! Ó, Petrovics István, a Felvidékről az Alföldre szakadt derék mészárosmester és kocsmáros nyugszik itt. »A vén zászlótartó«, aki halála előtt még fölkelte betegágyából, hogy erőltlen kezébe markolja a zászlót és hordozza azt csaták viharában.

Ki az a vén zászlótartó ottan
Olyan tüzes lelkiállapotban?
Szemem rajta kevélyen mereng el:
Az én apám az az öregember!

Annyi földet sem mondhat övének,
Melyben egykor koporsója fér meg,
S mégis-mégis vízi lobogóját
Azok előtt, kik a hazát óják.

Könnyem leszen sírodnak harmatja,
S híred a nap, mely azt fölszárítja!

Itt nyugszik mellette hűségesen élete dolgos párja, aki vele egy esztendőben született a világra és vele egy esztendőben mondott búcsút annak — »a legjobb és legboldogtalanabb anyá!« A szabadságharc zivatáros éve vitte el őket. Majdnem első Jakói lettek e vén sirkertnek; a Kerepesi-temetőt 1849 április 1-én nyitották meg. Itt, ezen a földdarabon zokogta el Petőfi megrázó elégiáját szülei halála fölött, mislaltt vésztyűsloán megdörögtek a Duna tulsó partján a Budavárat ostromló honvédegyük...

Isten veletek hát...

Csak egyszer még, egyszer
Ölelkezem össze
Sirkeresztetekkel...

Olyan a két ága, mint két ölelő kar,
Mintha apám s anyám nyujtaná ki karját...

Idő hervadt le, ebbe a nyirkos gödörbe ifju élete reggelén a költő törzsének halavány virága: Zoltánka. Akit születésekor ináradó boldogsággal ölelt keblére; — de mintha balsejtelem szoritotta volna el nagy szívét, a Halálhoz szólt az Élet kezdetének e titokzatos percében:

Oh halál, te nem léssz oly kegyetlen,
Hogy magaddal rántsd idő előtt.

»Pista is ide tért meg szorgalmas élete után.

... És máskülönbön hogy van dolgotok?
Tudom, sokat kell fáradoznotok.
Örök törődés naptok, éjetelek,
Csak hogy szűkecskén megélhessetek.

S anyánkat, ezt az édes jó anyát,
Ó Pistikám, szeresd, tiszteld, imádd!
Mi ő nekünk? Azt el nem mondhatom,
Mert nincsen rá szó, nincsen fogalom;
De megmutatná a nagy vesztesség:
Ha elszólitná tőlünk őt az ég...

Más levelem majd több lesz és vidám.
Isten megáldjon, édes Pistikám!

... És itt porlad-porlodozik a »Feleségek—Felesége.«

Ölomben egy oly asszony, akinek
Tündérek adják a testvér nevet.

A szeszélyes, regényeskedő, bájos gyermek,
a költő életének egyetlen beteljesült vágya. Akiről így ír a legnagyobb boldogság napjaiban, Zoltán:

Egy menydörgés szívem dobogása,
S villámok futnak által fejemen,
S keblemre hajtva fejcséskéjét, alszik
Kis feleségem mélyen, csendesen.

A viharzó szív fölött oly édesen alvó gyermek, akit »egy égbe rontott képzelet tündér leányának« nevez, majd »legvakmerőbb reményelmet megszőgyenítő ragyogó valóság«-nak! Akiről a szerelmi extázis, a hitvesi hődotat és elragadtatás égbeszárnyaló szavát orgonázta:

Minek nevezzetek,
Ha megzendülnek hangjaid,
E hangok, melyeket ha hallanának
A száraz téli fák,
Zöld lombokat bocsátanának,
Azt gondolván,
Hogy itt már a tavasz,
Az ő régen várt megváltójok,
Mert énekel a csalogány —
Minek nevezzetek?

De az ő ölben fogta el a közelgő tél tragikus sejtelme — és a közelgő hűtlenség sejtése is. A világirodalom egyik legszebb verse:

Oh mondd, ha előbb halok el, tetemimre
Könnyezve borítasz-e szemfődelet?
S rábírhatsz-e majdan egy ifju szerelme,
Hogy elhagyod érte az én nevemet?

Ha eldöböd egykor az özvegyi fátólt,
Fejfámra sötét lobogóul akaszd,
En feljövök érte a síri világból
Az éj közepén s oda leviszem azt,
Letörölni véde könnyüimet érted,
Ki könnyedén elleledél hivedet,
S o szív sebeit bekötözni, ki téged
Még akkor is, ott is, örökre szeret!

... Itt nyugszik, aki elleledte hívét, eldobta az özvegyi fátólt, akit a költő még sírjában is örök szerelmével szeret, akihez a szerelmeknek e világszép versét írta. Itt pihennek ők mind, akiket a legnagyobb magyar szív legjobban szeretett, akikre tüzes lelke legszebb virágait szórta, azok itt porladnak. És sírjuk előtt romokban hever a magyar haza, Petőfi lánglelkének velük egytestvér szerelme.

(b-a)